

Uchwała
Komisji Habilitacyjnej
z dnia 7 listopada 2023 roku

zawierającą opinię w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo

dr Annie Dąbrowskiej

§1

Komisja Habilitacyjna, powołana przez Radę Doskonałości Naukowej i Radę Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ, na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2023 roku, w którym uczestniczyli wszyscy członkowie Komisji, w głosowaniu jawnym (głosów ZA – 7, głosów PRZECIW – 0, głosów WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ – 0), działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) i *Procedury postępowania o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim*, stanowiącej załącznik nr 1 do Uchwały nr 87/IX/2019 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2019 r., zaktualizowany 24 lutego 2021 r., po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku oraz po przyjęciu kolokwium habilitacyjnego podjęła uchwałę, w której stwierdza, że aktywność naukowa dr Anny Dąbrowskiej po uzyskaniu stopnia doktora oraz osiągnięcie naukowe w postaci monografii pt. *Narrative der Islamischen Revolution im Iran anhand ausgewählter deutschsprachiger Romane (2010-2019)*. *Seria Beiträge zu Literatur und Medien der Gegenwart* pod redakcją Moniki Wolting, Pauli Wojcik i Olivera Rufa (Wiesbaden: Harrassowitz 2022) stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo uznając spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o którym mowa jest w art. 16. wskazanej Ustawy.

Komisja rekomenduje Radzie Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ poparcie wniosku dr Anny Dąbrowskiej i nadanie jej stopnia doktora habilitowanego.

§2

Integralną częścią niniejszej uchwały jest załącznik nr 3 stanowiący jej Uzasadnienie.

§3

Komisja przekazuje niniejszą uchwałę Przewodniczącej Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ.

Podpisy

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Grażyna Szewczyk

Sekretarz Komisji
dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ

Uzasadnienie Uchwały Komisji Habilitacyjnej

z dnia 7 listopada 2023 roku

zawierającej opinię w sprawie nadania dr Annie Dąbrowskiej

stopnia doktora habilitowanego

w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo

Uchwała Komisji powołanej do zaopiniowania wniosku dr Anny Dąbrowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego została podjęta w trybie jawnym podczas obrad przeprowadzonych zdalnie z wykorzystaniem aplikacji MSTeams. Recenzenci i pozostali członkowie Komisji zapoznali się z dorobkiem naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym Habilitanta. Wszyscy członkowie Komisji wzięli udział w kolokwium habilitacyjnym oraz końcowym posiedzeniu dnia 7 listopada 2023 roku. Po odebraniu kolokwium, złożonego przez Habilitanta zgodnie z rygorami określonymi w §20 *Procedury postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim*, stanowiącej załącznik nr 1 do Uchwały nr 87/IX/2019 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2019 r., zaktualizowany 24 lutego 2021 roku, a także po uwzględnieniu ocen zawartych w recenzjach, **Komisja postanowiła rekomendować Radzie Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ wniosek dr Anny Dąbrowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego.** Głosowanie w tej sprawie było jednomyślne, 7 osób opowiedziało się za poparciem wniosku, 0 osób się wstrzymało, 0 było przeciwnych.

Komisja uznała, że dr Anna Dąbrowska spełnia wymogi awansowe zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

1. Sylwetka i przebieg kariery naukowej Habilitantki:

Dr Anna Dąbrowska jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Pole jej zainteresowań i poszukiwań badawczych obejmuje dwa główne obszary tematyczne, po pierwsze interkulturowość w literaturze niemieckiej oraz literaturze austriackiej (dr Dąbrowska jest autorką rozpraw o twórczości Sommy Morgensterna, Franza Werfla, Józefa Rotha oraz badaczką niemieckojęzycznej literatury autorów z kulturową socjalizacją irańską/ bliskowschodnią - Sama Maani, Hamid Sadr, Semier Insayif, SAID, Mitra Gaast), po drugie znaczenie Biblii w literaturze niemieckojęzycznej.

W 2005 roku dr Anna Dąbrowska ukończyła studia na kierunku filologia germańska. Stopień doktora uzyskała w 2009 roku na podstawie dysertacji *Interkulturalität im Schaffen Soma Morgensterns*

(napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Kłańskiej) Praca ukazała się drukiem nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego w 2009 r. .

Habilitantka jest autorem 28 rozdziałów w wieloautorskich monografiach i czasopismach naukowych. Aktywnie uczestniczyła we współredagowaniu trzech monografii zbiorowych. Zdaniem prof. dr hab. Leszka Żylińskiego nie jest to „dorobek obfity, ale uznaję go za wystarczający, tym bardziej, że sprawia wrażenie koherentne i nieprzypadkowe”, a dr Dąbrowska „jest najbardziej zorientowaną specjalistką w wybranym przez siebie wycinku współczesnej literatury niemieckiego kręgu językowego”. Dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk uważa, że dorobek dr Dąbrowskiej jest „rzetelny i solidny oraz silnie powiązany z działalnością dydaktyczną” Habilitantki. Zdaniem dr A. Warakomskiej, prof. UW, teksty dr Dąbrowskiej „zawierają spory ładunek informacyjny i wzbogacają dyskurs naukowy o nowe treści”.

Jako swoje główne osiągnięcie, będące podstawą wniosku o rozpoczęcie przewodu habilitacyjnego, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r., poz. 478 z póź. zm) dr Anna Dąbrowska wskazała monografię pt. *Narrative der Islamischen Revolution im Iran anhand ausgewählter deutschsprachiger Romane (2010-2019)*. Seria *Beiträge zu Literatur und Medien der Gegenwart* pod redakcją Moniki Wolting, Pauli Wojcik i Olivera Rufa (Wiesbaden: Harrassowitz 2022).

2. Ocena dorobku naukowego Habilitantki i monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego:

Wszyscy recenzenci wysoko oceniają dorobek naukowy dr Anny Dąbrowskiej i jej dokonania badawcze.

Prof. dr hab. Wojciech Kunicki podkreśla, że dr Dąbrowska „jest osobą o wyraźnym profilu naukowym, zarówno w aspekcie teoretycznym jak i treściowym”. Prof. dr hab. Leszek Żyliński zwraca uwagę na „wysoki kunszt interpretatorski Habilitantki oraz jej doskonale rozeznanie w tematyce podjętej w monografii”. Recenzent wskazuje na fakt, że „zaprezentowana optyka badawcza sprawdziła się jako koherentny koncept, przeprowadzony z dużą kulturą interpretacyjną oraz doskonałym warsztatem filologicznym”. Zdaniem prof. dr hab. Leszka Żylińskiego monografia dr Dąbrowskiej jest „prac[ą] wybitną, która wnosi nową jakość do badań współczesnej literatury niemieckojęzycznej”.

Dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG zauważa, że dr Dąbrowska „prezentuje w pracy ugruntowany i spójny warsztat metodologiczny”. Recenzentka wskazuje na fakt, że Habilitantka tematyką poruszaną w swojej monografii poszerzyła „znacząco stan wiedzy polskiej

germanistyki”, a „wyniki jej badań wnoszą do nauki polskiej istotne nowe treści”. Z uwagi na fakt, że główne osiągnięcie naukowe Habilitantki stanowi pierwszą monograficzną próbę scharakteryzowania niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, Recenzentka dr hab. Anna Warakomska, prof. UJ podkreśla nowatorstwo pomysłu, docenia „naukową inwencję Habilitantki i sprawną realizację badań”. Zdaniem Recenzentki „książka habilitacyjna dr Dąbrowskiej jest pionierskim przykładem analizy struktur narratywnych dotyczących rewolucji islamskiej w powieściach niemieckojęzycznych dekady 2010-2019. Powstała na pograniczu kilku dziedzin i dyscyplin naukowych, teorii literatury (narratologii), historii, psychologii, socjologii, kulturoznawstwa. Jest to książka ciekawa i nowatorska, zarówno ze względu na badane fenomeny, jak i zaproponowaną metodę analizy”, o „wysokiej wartości poznawczej całości”. Dr hab. Anna Warakomska, prof. UW podkreśla, że badania Habilitantki „uznać należy za udaną próbę spójnego ujęcia szeregu informacji i analiz należących do różnych dziedzin humanistyki oraz za rozprawę poszerzającą naukową perspektywę”.

Prof. dr hab. Wojciech Kunicki jest przekonany o „wrażliwości Autorki, jej umiejętności analitycznego podejścia do tekstu literackiego”. Uwaga krytyczna Recenzenta dotyczy „narzucon[ych] sobie niepotrzebnie samoogranicze[n] tematyczn[ych]: obraz rewolucji w powieściach i tak dalej powoduje, że jest zmuszona do daleko idących redukcji”. Zdaniem prof. dr hab. W. Kunickiego, „prace naukowe pani Dąbrowskiej są niezwykle inspirujące. Prowokują do dyskusji, do stawiania pytań, wbrew proponowanym rozwiązaniom teoretycznym”. Recenzent zauważa, że „Uniwersytet Jagielloński ma do czynienia z osobą niezwykle rzetelną i pracowitą, z uczoną zdolną do formułowania refleksji interpretacyjnej, a przede wszystkim wrażliwą na teksty”, a Habilitantka jest „znakomitą znawczynią prozy niemieckojęzycznej o tematyce irańskiej”.

3. Ocena pracy organizacyjnej i dydaktycznej:

Recenzenci bardzo wysoko ocenili pracę dydaktyczną i organizacyjną Habilitantki.

Dr Dąbrowska pracuje obecnie na etacie adiunkta w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Działalność dydaktyczna Habilitantki obejmuje kursy związane z dziedziną historii literatury (na studiach I-go i II-go stopnia): Historia historii literatury niemieckiego obszaru językowego, Wstęp do literaturoznawstwa, Metodologia badań literackich, Analiza tekstu literackiego, Literatura emigracyjna, Historia muzyki niemieckiej, Literatura III Rzeszy, Współczesna literatura austriacka i szwajcarska, Kultura krajów niemieckiego obszaru językowego, Praktyczna nauka języka niemieckiego, Literatura interkulturowa, Współczesna kultura krajów niemieckojęzycznych, Ironia w literaturze niemieckojęzycznej, Satyra w literaturze niemieckojęzycznej, Komizm w literaturze niemieckojęzycznej, *Poetry slam* i Niemiecki medyczny bardzo wysoko ocenianych w ankietach studenckich. Dr Dąbrowska prowadzi też seminaria

dypłomowe (licencjackie i magisterskie). Habilitantka sprawowała opiekę nad 50 licencjatami i 13 magistrantami. Dr hab. Anna Warakomska, prof. UW zaznacza, że prowadzone przez nią przedmioty korespondują z głównymi zainteresowaniami badawczymi Habilitantki.

Dr Dąbrowska pełniła i pełni różne funkcje na rzecz Uniwersytetu Jagiellońskiego. Była sekretarzem w Komisji ds. rekrutacji na poziomie Instytutu Filologii Germańskiej i Wydziału Filologicznego, członkiem Komisji Krajowych Ram Kwalifikacji (na poziomie Instytutu i Wydziału). Pełniła funkcję koordynatora programu Erasmus w IFG UJ, była sekretarzem naukowym Instytutu Filologii Germańskiej oraz sekretarzem Komisji Wydziałowej przyznającej środki finansowe młodym naukowcom. Dr Dąbrowska pełni też funkcję kierownika kierunku Filologia Germańska (od 2019 r.). Za swą pracę organizacyjną została trzykrotnie wyróżniona nagrodą Rektora UJ. W 2021 Habilitantka pełniła funkcję opiekuna naukowego Biblioteki Austriackiej w Krakowie, gdzie moderowała spotkania z pisarkami i pisarzami, naukowcami i artystami austriackimi, koordynowała współpracę IFG UJ z Biblioteką Austriacką i promowała działania tej Biblioteki. Dr Dąbrowska popularyzowała też wiedzę na temat literatury niemieckojęzycznej na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Krakowie. Dr hab. Anna Warakomska, prof. UW podkreśla, że wymienione przykłady „wskazują na zaangażowanie dydaktyczne oraz istotną aktywność naukową i organizacyjną Habilitantki”.

W okresie 2006 -2009 dr Dąbrowska była wykonawcą w projekcie „Mistrz” prof. dr hab. Marii Kłańskiej jako stypendystka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Projekt poświęcony był znaczeniu Biblii w literaturze niemieckiej (badania nad odniesieniami do Biblii w twórczości Rainera Marii Rilkego, Ernsta Barlacha i Ingeborg Bachmann).

Habilitantka brała udział w 17 konferencjach w Polsce i zagranicą. Poza tym wygłosiła wykłady na Dniu Międzynarodowego Towarzystwa Josepha Rotha we Frankfurcie nad Menem („Sprache und Interkulturalität im literarischen Werk Soma Morgensterns”), wykład na temat swoich prac dotyczących twórczości SAIDa i Hamida Sadra (na zaproszenie Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu) oraz Ringvorlesung (wykład otwarty) z prezentacją projektu habilitacyjnego w Paderborn 2019 r. (w ramach cyklu wykładów pt. „Neue Weltliteratur und Übersetzung”) na Universität Paderborn).

Po doktoracie, tj. od 2009 r. była współorganizatorem czterech konferencji.

Pozytywnie oceniona została działalność projektowa i aktywność w zdobywaniu grantów (prof. dr hab. Leszek Żylinski, dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UJ). W czerwcu 2022 r. złożyła w Narodowym Centrum Nauki wniosek o grant OPUS. Tytuł planowanego projektu dr Dąbrowskiej brzmi: „Uchodźcy zabierają głos. Niemieckojęzyczna proza autorów z Bliskiego Wschodu, którzy przybyli do krajów niemieckojęzycznych w nowym milenium”. Przeszła pozytywnie przez pierwszy etap oceny merytorycznej wniosku, a obecnie czeka na wyniki drugiego etapu eliminacji. Wraz z pracownikami Europa-Universität Viadrina (prof. Ievgeniia Voloschuk, dr Kirsten Möller) złożyła w październiku 2022 r. wniosek o fundusze na projekt w PNFN/DPWS (Polsko-

Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki, Deutsch-Polnische Wissenschaftsstiftung). Numer złożonego projektu pt. „Wieder Krieg in Europa“. Kriegs- und Fluchtnarrative im gegenwärtigen deutsch-polnisch-ukrainischen literarischen Kontext“, w którym pełniłaby w przypadku przyznania środków funkcję kierownika strony polskiej, to 100506. Dr Dąbrowska jest członkiem zespołu w projekcie pt. „Regionen der Erinnerung. Raum und Gedächtnis in Mitteleuropa” w ramach współpracy UJ z innymi ośrodkami naukowymi (finansowany przez DAAD program GIP, Germanistische Institutpartnerschaft): Kulturwissenschaftliche Fakultät, Europa-Universität Viadrina Frankfurt/Oder (EUV) oraz Departement für deutsche Sprache und Literatur, Babeş-Bolyai-Universität Cluj-Napoca (BBU). Czas trwania projektu to 2021-2023. Dr Dąbrowska zajmuje się opracowaniem części projektu, związanej z działalnością Klubu Polskich Nieudaczników w Berlinie. Prof. dr hab. Leszek Żyliński w swojej recenzji wysoko ocenia zaangażowanie Habilitantki „we współpracę międzynarodową oraz w pozyskiwanie materialnej bazy do prowadzonych badań”.

Dr Dąbrowska była stypendystką Franz-Werfel-Stipendium na Uniwersytecie Wiedeńskim (12 miesięcy, 6 miesięcy oraz pobyty jedno- i dwumiesięczne). Poza tym przebywała na stypendium im. Ernst-Macha na Uniwersytecie Wiedeńskim (9 miesięcy, opiekun: prof. Johann Sonnleitner). Były to indywidualne projekty badawcze związane przede wszystkim z interkulturową literaturą powstającą w Austrii. Łączna ilość miesięcy spędzonych przez dr Dąbrowską na stypendiach OeAD to 34 miesiące.

W swojej recenzji dr hab. Anna Warakomska, prof. UW wyraźnie podkreśla, że wymienione przykłady „wskazują na zaangażowanie dydaktyczne oraz istotną aktywność naukową i organizacyjną Habilitantki”, „Habilitantka aktywnie uczestniczy w życiu swojej społeczności akademickiej, jest wysoko oceniana przez studiujących oraz pracodawcę i dba również o rozwój współpracy naukowej na arenie międzynarodowej”.

Od 2013 r. dr Dąbrowska jest członkiem Österreichische Gesellschaft für Germanistik.

4. Konkluzje:

Prof. dr hab. Leszek Żyliński konkluduje, że dr Dąbrowska to osoba „z doskonałym przygotowaniem filologicznym, dydaktycznym i organizacyjnym. Dorobek po doktoracie potwierdza regularny i przemyślany rozwój naukowy, a złożone wnioski badawcze zapowiadają dalsze ambitne projekty”. Dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UJ stwierdza, że dorobek naukowy Habilitantki jest „wartościowy i wystarczający, aby uzyskać przeświadczenie o zdolności do prowadzenia przez habilitantkę samodzielnej pracy naukowej”. Recenzentka uważa, że dorobek dr Dąbrowskiej jest „rzetelny i solidny oraz silnie powiązany z działalnością dydaktyczną” Dr hab. Anna Warakomska, prof. UW podkreśla, że dorobek naukowy dr Anny Dąbrowskiej jest zwarty i składają się nań teksty o „wybitnie interkulturowym i częściowo interdyscyplinarnym charakterze, zawierają spory ładunek informacyjny i wzbogacają dyskurs naukowy o nowe treści”.

Wszystkie konkluzje recenzentów są pozytywne. Do czterech recenzji dołączono obszerną opinię o osiągnięciach naukowych i organizacyjnych dr Anny Dąbrowskiej, autorstwa przewodniczącej Komisji prof. dr hab. Grażyny Szewczyk. Czytamy w niej m. in. że „osiągnięcia naukowe dr Anny Dąbrowskiej dowodzą jej samodzielności i rzetelności badawczej. Przedłożona do oceny rozprawa wpisuje się we współczesny paradygmat badawczy nauk humanistycznych i ma charakter nowatorski”.

Komisja Habilitacyjna uznała, że osiągnięcia badawcze, dydaktyczne i organizacyjne dr Anny Dąbrowskiej w pełni odpowiadają warunkom formalnym i merytorycznym, stawianym kandydatom do stopnia doktora habilitowanego. W końcowej dyskusji przeprowadzonej na posiedzeniu Komisji w dniu 7 listopada 2023 roku pozytywna ocena wniosku Habilitantki, wyrażona wcześniej w recenzjach i opiniach, znalazła pełne potwierdzenie i uszczegółowienie.

Komisja Habilitacyjna działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2021 r. poz. 478), po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie literaturoznawstwo, uznając spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 1-3 wskazanej ustawy.

Po przeprowadzeniu jawnego głosowania, zakończonego wynikiem: 7 głosów „za”, 0 „przeciw” oraz 0 „wstrzymujących się”, **Komisja podjęła Uchwałę wyrażającą pozytywną opinię w sprawie wniosku dr Anny Dąbrowskiej o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo, i rekomendującą Radzie Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ wyróżnienie rozprawy przedstawionej jako główne osiągnięcie w prowadzonym postępowaniu.**

Podpisy

Przewodnicząca Komisji

Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk

Sekretarz Komisji

dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ

Protokół

posiedzenia Komisji Habilitacyjnej

w dniu 7 listopada 2023

w sprawie nadania dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo

Dnia 7 listopada 2023 roku odbyło się posiedzenie Komisji Habilitacyjnej, powołanej przez Radę Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ w dniu 24 kwietnia 2023 w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Anny Dąbrowskiej, wszczętego dnia 2 grudnia 2022 r. w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo. (Dn. 22 marca 2023 została powołana Komisja Habilitacyjna, której Przewodniczącym został prof. dr hab. Krzysztof A. Kuczyński z Uniwersytetu Łódzkiego. Ze względu na stan zdrowia zrezygnował z funkcji. 24 kwietnia 2023 została dokonana zmiana w składzie Komisji. Jej Przewodniczącą została prof. dr hab. Grażyna Szewczyk.) Podstawą działania Komisji był art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) i zasady określone w *Procedurze postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim* stanowiącej załącznik nr 1 do Uchwały nr 87/IX/2019 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2019 r., zaktualizowany 24 lutego 2021 roku.

Komisja obradowała w trybie hybrydowym, z wykorzystaniem aplikacji MSTeams (zgodnie z §19 p. 11 *Procedury postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim*). Przewodnicząca Komisji, sekretarz Komisji oraz Habilitantka znajdowali się w Sali 42 przy ul. Gołębiej 16 w Krakowie (Wydział Polonistyki), skąd łączyli się zdalnie z recenzentami i członkiem Komisji. Podczas telekonferencji transmisja dźwięku i obrazu nie została przerwana i była dobrej jakości.

W posiedzeniu udział wzięli:

1. Przewodnicząca Komisji: **prof. dr hab. Grażyna Szewczyk** – Uniwersytet Śląski w Katowicach, (powołana przez Radę Doskonałości Naukowej)
2. Recenzent – **prof. dr hab. Wojciech Kunicki** – Uniwersytet Wrocławski (powołany przez Radę Doskonałości Naukowej)
3. Recenzent – **dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG** – Uniwersytet Gdański (powołana przez Radę Doskonałości Naukowej)
4. Recenzent – **prof. dr hab. Leszek Żyliński** – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu (powołany przez Radę Doskonałości Naukowej)
5. Recenzent – **dr hab. Anna Warakomska, prof. UW** – Uniwersytet Warszawski (powołana przez Radę Doskonałości Naukowej)

6. Członek – **dr hab. Magdalena Wasilewska-Chmura, prof. UJ** – Wydział Filologiczny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
7. Sekretarz : **dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ** – Wydział Filologiczny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Przewodnicząca, prof. dr hab. Grażyna Szewczyk, otworzyła posiedzenie. Stwierdziła obecność wszystkich recenzentów, członka Komisji i jej sekretarza. Podziękowała uczestnikom prac komisji za udział w kolokwium Habilitantki (dokumentuje je załącznik nr 1 do protokołu) oraz zapoznanie się z dorobkiem. Stwierdziła, że wszystkie recenzje oraz opinie przygotowane w postępowaniu zawierają pozytywne konkluzje i wyrażają poparcie dla wniosku dr Anny Dąbrowskiej. Przewodnicząca zaproponowała następujący porządek obrad:

1. dyskusja nad kolokwium, osiągnięciem naukowym, dorobkiem naukowym dydaktycznym i organizacyjnym Habilitantki oraz o ustosunkowanie się do zadanych Habilitantce pytań;
2. przeprowadzenie głosowania nad przyjęciem kolokwium i uchwałą zawierającą opinię w sprawie nadania dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego;
3. Przyjęcie treści Uchwały w sprawie zaopiniowania wniosku dr Anny Dąbrowskiej i treści uzasadnienia Uchwały.

W głosowaniu jawnym wszyscy uczestnicy posiedzenia zaakceptowali proponowany porządek obrad. Następnie prof. dr hab. Grażyna Szewczyk zapytała członków Komisji, czy chcą wyrazić opinię w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego panu dr Annie Dąbrowskiej.

Dr hab. Magdalena Wasilewska-Chmura stwierdziła, że przyjmuje odpowiedź dr Dąbrowskiej. Po początkowym wahaniu, gdyż w pytaniu nie chodziło o wielojęzyczność sensu stricto, ale o idiom imigracji stosowany w literaturze, Habilitantka rozszerzyła temat, udzieliła odpowiedzi, której dr hab. M. Wasilewska-Chmura oczekiwała. Odpowiedź Habilitantki jest – jej zdaniem – jak najbardziej satysfakcjonująca, choć być może powinna była bardziej wydobyć aspekt estetyczny, czy te sposoby pisania w literaturze niemieckiej się zaimplementowały.

Prof. dr hab. Leszek Żyliński stwierdził, że jego pytanie zostało zawężone do fundamentalizmu, gdyż Habilitantka odniosła się do tego, co jest jej kwestią podstawową jej rozprawy habilitacyjnej, bez odniesienia się do szerszego tła, ale Habilitantka wie, o co chodziło w pytaniu, więc odpowiedź przyjmuje. Praca Habilitantki jest ciekawa, gdyż odbiega od klasycznej germanistycznej pracy. Prof. Żyliński ma pewien niedosyt, że Habilitantka nie chciała wyjść poza tylko i wyłącznie kwestie islamu i Persji, ale dr Dąbrowska rozumie, co to jest orientalizm, więc Recenzent odpowiedź przyjmuje.

Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk stwierdziła, że odpowiadając na jej pytanie Habilitantka dowiodła, że bardzo dobrze zna teksty, które analizowała, więc odpowiedź przyjmuje. Dr Dąbrowska nie ustosunkowała się wprawdzie do pojęcia zniewolenia porewolucyjnego, traumy dziedzicznej, ale zna materiał, który zgromadziła, z bogatego korpusu 20 powieści wybrała sześć do interpretacji. Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk wyraża więc pełną akceptację. Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk także poparła wniosek o nadanie dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Wojciech Kunicki wyraził swój podziw dla Habilitantki.

Sekretarz Komisji poinformował zebranych o trybie i zasadach głosowania.

Przewodnicząca Komisji, prof. dr hab. Grażyna Szewczyk na podstawie art. 221 ust. 10 z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) poprosiła o jawne głosowanie (poprzez podniesienie ręki) nad wnioskiem dr Anny Dąbrowskiej o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Przewodnicząca Komisji odczytała treść Uchwały.

Wyniki głosowania jawnego:

Liczba uprawnionych do głosowania:		7
Liczba głosów ZA		7
Liczba głosów	PRZECIW	0
Liczba głosów	WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ	0

Na zakończenie obrad Przewodnicząca Komisji zaproponowała treść Uchwały (wraz z jej Uzasadnieniem) skierowanej do Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ zawierającej opinię w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Annie Dąbrowskiej. Wszyscy członkowie Komisji w głosowaniu jawnym (głosów ZA – 7, głosów PRZECIW – 0, głosów WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ – 0) opowiedzieli się za przyjęciem Uchwały i jej Uzasadnienia w proponowanym przez Przewodniczącą brzmieniu.

Na tym zamknięto posiedzenie Komisji.

Podpisy

Przewodnicząca Komisji

Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk

Sekretarz Komisji

dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ

Załącznik nr 1: Protokół z przebiegu kolokwium habilitacyjnego

Załącznik nr 2: Uchwała Komisji

Załącznik nr 3: Uzasadnienie Uchwały Komisji

Załącznik nr 1

Protokół z przebiegu kolokwium habilitacyjnego

dr Anny Dąbrowskiej w dniu 7 listopada 2023

Dnia 7 listopada 2023 roku, na podstawie art. 221 ust. 9 i 9 a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) i zgodnie z zasadami określonymi w *Procedurze postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim*, stanowiącej załącznik nr 1 do Uchwały nr 87/IX/2019 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2019 r., zaktualizowany 24 lutego 2021 r., odbyło się kolokwium będące elementem postępowania w sprawie nadania Pani dr Annie Dąbrowskiej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo, wszczętego dnia 2 grudnia 2022 r.

Kolokwium odbyło się w trybie wideokonferencji, z wykorzystaniem aplikacji MSTeams (zgodnie z §19 p. 11 *Procedury postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim*). Komisja obradowała w trybie hybrydowym: Przewodnicząca Komisji, sekretarz Komisji oraz Habilitantka znajdowali się w Sali 42 przy ul. Gołębiej 16 w Krakowie (Wydział Polonistyki), skąd łączyli się zdalnie z recenzentami i członkiem Komisji Podczas telekonferencji transmisja dźwięku i obrazu nie została przerwana i była dobrej jakości.

W kolokwium uczestniczył Habilitantka, dr Anna Dąbrowska oraz członkowie Komisji Habilitacyjnej w składzie:

8. Przewodnicząca Komisji: prof. dr hab. Grażyna Szewczyk – Uniwersytet Śląski w Katowicach,
9. Recenzent – prof. dr hab. Wojciech Kunicki – Uniwersytet Wrocławski,
10. Recenzent – dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG – Uniwersytet Gdański,
11. Recenzent – prof. dr hab. Leszek Żyliński – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu,
12. Recenzent – dr hab. Anna Warakomska, prof. UW – Uniwersytet Warszawski,
13. Członek – dr hab. Magdalena Wasilewska-Chmura, prof. UJ – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.
14. Sekretarz: dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

Zgodnie z § 20 p. 3 *Procedury postępowań o nadanie stopni naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim* w charakterze obserwatorów kolokwium wzięli udział również następujący członkowie Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo UJ:

1. Prof. dr hab. Barbara Michalak-Pikulska
2. Prof. dr hab. Katarzyna Jaśtał
3. Dr hab. Jadwiga Kita-Huber, prof. UJ

Przewodnicząca, prof. dr hab. Grażyna Szewczyk, otworzyła posiedzenie, powitała wszystkich zebranych. Stwierdziła obecność 3 recenzentów, członka Komisji i jej sekretarza. (W momencie otwarcia posiedzenia recenzent prof. dr hab. Leszek Żyliński miał problemy natury technicznej z dołączeniem do kolokwium. Dołączył do kolokwium w trakcie przedstawienia swojej recenzji przez dr hab. M. Borzyszkowską-Szewczyk.) Podziękowała uczestnikom prac komisji za udział w kolokwium Habilitantki (dokumentuje je załącznik nr 1 do protokołu) oraz zapoznanie się z dorobkiem. Stwierdziła, że wszystkie recenzje oraz opinie przygotowane w postępowaniu zawierają pozytywne konkluzje i wyrażają poparcie dla wniosku dr Anny Dąbrowskiej. Przewodnicząca zaproponowała następujący porządek obrad:

4. Przedstawienie przez sekretarza Komisji programu posiedzenia wraz z przyjęciem ewentualnych uwag odnośnie tego programu;
5. Stwierdzenie przez sekretarza, czy członkowie Komisji habilitacyjnej zapoznali się z pełną dokumentacją wniosku w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego;
6. Przedstawienie przez sekretarza informacji o trybie i zasadach głosowania;
7. Przedstawienie przez poszczególnych recenzentów sporządzonych recenzji;
8. Przedstawienie przez Habilitantkę w formie krótkiego wykładu tez osiągnięcia naukowego, wskazanego w autoreferacie jako główne oraz wpływu przeprowadzonych badań na naukę;
9. Dyskusja Komisji Habilitacyjnej z Habilitantką na temat osiągnięcia i dorobku naukowego;
10. Część zamknięta, bez udziału Habilitantki i członków Rady Dyscypliny – dyskusja nad odpowiedziami;
11. Przeprowadzenie głosowania nad przyjęciem kolokwium i uchwałą zawierającą opinię w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego;
12. Przedstawienie przez sekretarza komisji wyników głosowania;
13. Przyjęcie treści Uchwały w sprawie zaopiniowania wniosku dr Anny Dąbrowskiej i treści uzasadnienia Uchwały.

Po przedstawieniu przez sekretarza Komisji programu posiedzenia, informacji o trybie i zasadach głosowania (głosowanie jawne). Prof. dr hab. G. Szewczyk poprosiła członków Komisji o zaakceptowanie programu posiedzenia poprzez podniesienie ręki. Wszyscy członkowie Komisji zaakceptowali proponowany porządek obrad. Następnie Przewodnicząca Komisja przedstawiła zebranych recenzentów oraz członków Komisji i poprosiła poszczególnych recenzentów o przedstawienie uwag odnośnie dorobku naukowego Habilitantki, dr Anny Dąbrowskiej i wskazanego przez nią osiągnięcia.

Jako pierwsza zabrała głos dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG wskazując główne pola badawcze Habilitantki stwierdziła, że zaprezentowany dorobek naukowy dr Anny

Dąbrowskiej nie jest wprawdzie rozbudowany, biorąc pod uwagę okres trzynastu lat od obrony doktoratu, ale rzetelny i solidny oraz silnie powiązany z działalnością dydaktyczną. Oddaje on kierunek peregrynacji naukowych, profil badawczy i proces usamodzielniania się Habilitantki. W omawianym okresie dr Anna Dąbrowska poszerzała spektrum zainteresowań badawczych i instrumentarium teoretyczne, poddając analizie i interpretacji zarówno teksty poetyckie jak i prozatorskie, badając wieloaspektowo sposoby generowania znaczeń w tekście literackim. Recenzentka podkreśliła, że Habilitantka skoncentrowała się przy tym na problematyce wielo- i interkulturowości, szczególnie w odniesieniu do autorów literatury niemieckojęzycznej o bliskowschodnich korzeniach, który to kierunek należy uznać za znak rozpoznawczy profilu naukowego i dorobku Habilitantki. Dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk wskazała na fakt, że dr Dąbrowska odważnie eksploruje obszary odległe od ścisłego „centrum” (polskiego) literaturoznawstwa germanistycznego i w swoich peregrynacjach wykracza poza zakres teoretycznego fundamentu badań literaturoznawczych. Recenzentka stwierdziła także, że monografia autorska Habilitantki stanowi pierwszą monograficzną próbę scharakteryzowania niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, dr Anna Dąbrowska postawiła sobie za cel wypełnienie luki w badaniach germanistyki polskiej i zadanie to konsekwentnie zrealizowała. Zdaniem Recenzentki niszowość tematyki należy przy tym jednoznacznie postrzegać jako istotny atut rozprawy, wyniki badań dr Dąbrowskiej wnoszą do nauki polskiej istotne nowe treści. Habilitantka prezentuje w pracy ugruntowany i spójny warsztat metodologiczny. Dr hab. M. Borzyszkowska-Szewczyk wyraziła niewielkie uwagi krytyczne. Nadmieniła, że uwaga krytyczna dotyczy rozbudowanego wprowadzenia, w którym w poszczególnych podrozdziałach omówiono: korpus analizowanych tekstów, teoretyczne instrumentarium, stan badań, kontekst społeczno-historyczny rewolucji Islamskiej w Iranie, teorie dot. rewolucji, omówienie grupy niemieckojęzycznych pisarzy podejmujących tematykę Rewolucji Islamskiej – autorów omawianych tekstów. Z zastosowanym układzie wprowadzenie pełni de facto także funkcję pierwszego rozdziału o trudnej do zrekonstruowania logice uporządkowania zagadnień. Wywód zyskałby na przejrzystości, gdy np. teoretyczne rozważania, problematykę badawczą i stan badań jako wprowadzenie rozdzielono od historycznej wiedzy kontekstowej. omówienia grupy pisarzy i badanych korpusu tekstów. Recenzentka oceniła wysoko działalność dydaktyczną Habilitantki oraz jej zaangażowanie w działalność organizacyjną swojej uczelni. Recenzentka wyraziła nadzieję, że na następnym etapie kariery naukowej Habilitantka zintensyfikuje współpracę z otoczeniem społecznym, upowszechniając i popularyzując efekty swoich dociekań, gdyż badania nad interkulturowością postrzegane są nie bez przyczyny jako odpowiedź na wyzwania współczesnego świata (zintensyfikowane migracje, wieloetniczność europejskich społeczeństw i tym samym wzmożony kontakt z kulturą Inności). Stąd w ten obszar działalności naukowej wpisany jest także postulat konieczności zmiany kulturowo-społecznej. Tkwi w nim bowiem potencjał do kształtowania empatii i otwartych postaw wobec migracji i migrantów.

W trakcie momencie przedstawienia recenzji przez dr hab. M. Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UW do kolokwium dołączył prof. dr hab. Leszek Żyliński, który miał problemy natury technicznej z dołączeniem do posiedzenia w momencie jego otwarcia. Pani Przewodnicząca powitała Recenzenta.

Następnie zabrała głos dr hab. Anna Warakomska, prof. UJ, która podkreśliła, że tematyka dorobku naukowego Habilitantki koncentruje się wokół interkulturowości, intermedialności, kwestii estetyki dzieła literackiego, obrazów biblijnych w twórczości różnych pisarzy niemieckojęzycznych oraz transpozycji historii w literaturze. Recenzentka stwierdziła, że są to teksty o wybitnie interkulturowym i częściowo interdyscyplinarnym charakterze, zawierają spory ładunek informacyjny i wzbogacają dyskurs naukowy o nowe treści. Cechuje je dociekliwość, retoryczne przygotowanie i skupienie na odkrywaniu, na innowacjach. Zdaniem Recenzentki ich zaletą jest przybliżenie literatury relatywnie słabo znanej zarówno w Polsce, jak i w Niemczech oraz potraktowanie jej jako pełnoprawnej twórczości literackiej, bez desygnatów „interkulturowa” (lub „migrancka”, „azyłowa” itp.). W odniesieniu do książki habilitacyjnej dr Dąbrowskiej Recenzentka podkreśliła nowatorstwo pomysłu scharakteryzowania niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie. Recenzentka doceniła naukową inwencję Habilitantki i sprawną realizację badań. Dr hab. A. Warakomska, prof. UW podkreśliła, że książka habilitacyjna dr Dąbrowskiej jest pionierskim przykładem analizy struktur narracyjnych dotyczących rewolucji islamskiej w powieściach niemieckojęzycznych dekady 2010-2019 oraz że jest to praca ciekawa i nowatorska, zarówno ze względu na badane fenomeny, jak i zaproponowaną metodę analizy, praca o wysokiej wartości poznawczej. Zdaniem Recenzentki badania Habilitantki należy uznać za udaną próbę spójnego ujęcia szeregu informacji i analiz należących do różnych dziedzin humanistyki oraz za rozprawę poszerzającą naukową perspektywę. Recenzentka wysoko oceniła działalność dydaktyczną i organizacyjną Habilitantki, która aktywnie uczestniczy w życiu swojej społeczności akademickiej, jest wysoko oceniana przez studiujących oraz pracodawcę i dba również o rozwój współpracy naukowej na arenie międzynarodowej.

Prof. dr hab. Wojciech Kunicki stwierdził, że podziela w całości opinie przedstawione przez Przedmówczynię oraz wynikające z nich konkluzje. Recenzent stwierdził, że podziela wszystkie pozytywne uwagi jakie padły pod adresem działalności dydaktycznej i organizacyjnej Habilitantki i prosi Komisję o ich uwzględnienie. Recenzent zauważył, że w swojej recenzji pozwolił sobie podyskutować z dr Dąbrowską, gdyż ten temat był mu dotychczas całkowicie nieznanym. Zapoznał się więc z literaturą przedmiotu, zapoznał się z dorobkiem Habilitantki i doszedł do pewnych wniosków, którymi podzielił się w recenzji. Prof. dr hab. W. Kunicki doradził, żeby zrezygnowała z prezentacji wszystkich ujęć teoretycznych i wszystkich „fałszywych przyjaciół” jak np. pojęcia „narratyw”, które można skojarzyć z pojęciem zwykłego stereotypu. Recenzent określił Habilitantkę jako „znakomitą” i „mądrą”, podkreślił jej wysokie walory intelektualne, a także znakomitą

znajomość świata Orientu. Zdaniem Recenzenta, tytuł projektu naukowego, który Habilitantka złożyła w NCN, wydaje się Recenzentowi znaczący. Prof. dr hab. W. Kunicki wyraził niezwykle pozytywną opinię o rozprawie habilitacyjnej dr Dąbrowskiej, jej profilu i habitusie naukowym.

Następnie zabrał głos prof. dr hab. Leszek Żyliński, który stwierdził, że jego opinia jest w pełni pozytywna. Recenzent zgadza się, by Habilitantka otrzymała stopień doktora habilitowanego, samodzielnego pracownika naukowego i w pełni przychylił się do wniosku o dopuszczenie dr Dąbrowskiej do dalszych etapów przewodu.

Przewodnicząca Komisji zwróciła się z pytaniem do członka Komisji, dr hab. Magdaleny Wasilewskiej-Chmury, prof. UJ, czy chce dołączyć swój głos do przedmówców. W odpowiedzi na pytanie Pani Przewodniczącej prof. Wasilewska-Chmura podziękowała za możliwość zapoznania się z wnikliwymi analizami przedstawionymi przez Państwa Recenzentów i wyraziła chęć rozmowy z Habilitantką po przedstawieniu przez nią w formie krótkiego wykładu głównych tez osiągnięcia naukowego.

Przewodnicząca Komisji, prof. dr hab. G. Szewczyk również wyraziła swoją opinię na temat dorobku Habilitantki. Przewodnicząca wskazała na fakt, że zagłębiła się w polskie opracowania na temat rewolucji irańskiej, gdyż jest dużo opracowań socjologów, politologów i z uwagą przeczytała artykuł autorstwa prof. Warakomskiej (nie cytowany w bibliografii rozprawy habilitacyjnej dr Dąbrowskiej) na temat teorii White'a, relacjach między literaturą a historią. Lektura ta stanowiła inspirację do przyglądnięcia się głosom krytycznym w stosunku do pojęcia narratywu. Praca Habilitantki na tle ogromnej literatury o rewolucji irańskiej i literatury imigrantów irańskich w Europie stanowi bardzo ważny przyczynek. Pani Przewodnicząca przychyliła się do wszystkich wniosków płynących z recenzji. Praca dr Dąbrowskiej wpisuje się – jej zdaniem - w paradygmat badawczy nauk humanistycznych, ma charakter nowatorski i stanowi podstawę do nadania jej stopnia doktora habilitowanego.

Następnie prof. dr hab. Grażyna Szewczyk poprosiła dr Annę Dąbrowską o przedstawienie osiągnięcia naukowego, który stanowi podstawę jego wniosku o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego oraz scharakteryzowanie wpływu tego osiągnięcia na aktualny stan wiedzy.

W wykładzie Habilitantki przedstawione zostały główne tezy monografii pt. *Narrative der Islamischen Revolution im Iran anhand ausgewählter deutschsprachiger Romane (2010-2019)*. Islamska rewolucja w Iranie, która miała miejsce w latach 1977-1979 pozostaje do dzisiaj aktualnym wydarzeniem – zarówno w sferze pozaliterackiej jak i stanowi ważną inspirację do tworzenia dzieł fikcjonalnych. Habilitantka odniosła się do wydarzeń, które miały miejsce już po publikacji monografii. W Polsce stała się inspiracją do stworzenia sztuki Magdaleny Fertacz pt. „Tysiąc Nocy i Jedna. Szeherezada 1979”, której premiera miała miejsce w 2021 r. w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie (reż. W. Faruga). Bohaterami tej sztuki jest dziennikarka O. Fallaci i naród irański. W

październiku 2023 Mahsa Amini otrzymała pośmiertnie nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli. Ważną rolę spełnia także irański ruch „Kobieta, Życie, Wolność”, który odnosi się krytycznie do haseł rewolucji irańskiej (na znaczeniu zyskał od czasu śmierci Kurdyjki Mahsy Amini we wrześniu 2022 Iran ogarnęły protesty). Znaczący jest atak na pisarza Salmana Rushdiego w 2022 r. Na Rushdiego została wydana w 1989 r. przez Ruhollaha Chomeiniego fatwa z wyrokiem śmierci. Także istniejący od 1979 r. Korpus Strażników Rewolucji wezwał ostatnio ochotników do walki z Izraelem.

Habilitantka znalazła i scharakteryzowała krótko ponad dwadzieścia niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, wydanych w latach 2010–2019, natomiast w swojej monografii poddała dogłębnej analizie poddano sześć z nich. Są to: Navida Kermaniego „Dein Name” (2011), Husseina Ezadiego „Marivan unter den Kastanienbäumen: Ein kurdischer Roman” (2014), Samy Maaniego „Ungläubig” (2014), Shidy Bazyar: „Nachts ist es leise in Teheran” (2016), Michaela Kleeberga „Der Idiot des 21. Jahrhunderts: Ein Divan” (2018) i Samy Maaniego „Teheran Wunderland” (2018). W skład korpusu weszły powieści eksponujące problematykę polityczną i zawierające przynajmniej elementarną refleksję filozoficzno-historyczną. Poza tym wybrano teksty charakteryzujące się specyficzną konstrukcją czasoprzestrzeni, reprezentatywną dla niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, a więc ze światem przedstawionym opierającym się na podwójnej lub heterogennej strukturze czasu i miejsca. W badanych tekstach widoczna jest opozycja tu – tam (kraj niemieckojęzyczny i Iran), teraz – wtedy (czas około 2000 r. lub później oraz koniec lat siedemdziesiątych XX wieku), a ponadto w niektórych powieściach daje się zaobserwować współistnienie różnorodnych płaszczyzn czasowych i miejsc akcji. Tezy pracy zostały ujęte w dziewięciu punktach:

1. Autorzy badanych powieści, stanowiących próbę poszerzenia repertuaru kolektywnej i kulturowej pamięci, inscenizują literacki obraz islamskiej rewolucji w Iranie za pomocą tragicznych i satyrycznych narratywów. Tragiczność i satyryczność przejawiają się w pięciu parametrach perspektywy wg Wolfa Schmidta, a więc percepcji, miejscu, czasie, ideologii i języku.

2. Zarówno w powieściach z tragicznymi narratywami rewolucji, jak i w powieściach z jej satyrycznymi narratywami dochodzi do głosu dialektyka przedrewolucyjnego dążenia do wolności i porewolucyjnej niewoli. W powieściach z tragicznym narratywem rewolucji dialektyka ta kontekstualizowana jest poprzez nawiązania do cierpienia, a w powieściach z satyrycznym narratywem rewolucji traktowana jest z ironią. W ostatnim przypadku emocjonalne odniesienie stanowią oburzenie, złość czy też wściekłość. Tragiczne i satyryczne narratywy są więc nośnikami określonych kodów emocjonalnych.

3. W powieściach z satyrycznym narratywem rewolucji stosowane są różnego rodzaju strategie ukazywania satyrycznych obiektów: w przedstawieniu rewolucji dominuje ton karzącej satyry, jednak widoczne są także elementy pogodnej satyry oraz groteski. Mimo że ironia w znaczeniu

sceptycyzmu względem opisu historii współczesnej zdaje się wykluczać typową dla karzącej satyry krytykę, to – jak wykazano w pracy – w powieściach Maaniego istnieją też formy ironii dające się pogodzić z szyderstwem.

4. Badane powieści nie wyrażają afirmacji dla kluczowej w kulturze szyickiej narracji o męczeństwie. Autorzy pokazują z reguły, że cierpiące postaci zasługują na uwagę nawet wtedy, jeśli nie są męczennikami i nie oddają życia za swoje ideały.

5. Badane powieści nie wyrażają afirmacji dla kluczowej w kulturze szyickiej narracji o męczeństwie. Jeśli w świecie przedstawionym postaci mimo upływu lat nadal cierpią z powodu rewolucji czy też odczuwają oburzenie, złość lub wściekłość, to zatrzymują się na etapie antytezy, a więc porewolucyjnego zniewolenia. Pozostająca bez syntezy dialektyka przedrewolucyjnego dążenia do wolności i porewolucyjnego zniewolenia widoczna jest nie tylko w powieściach z tragicznym narratywem rewolucji, lecz również i w powieściach z jej satyrycznym narratywem – jednak w obu rodzajach tekstów sugerowane są inne kody emocjonalne.

6. W powieściach z tragicznymi narratywami rewolucji migracja różnie wpływa na cierpienie spowodowane tym wydarzeniem. Imigranci, których życie opiera się na opowieściach kulturowych z Iranu, stykają się w krajach niemieckojęzycznych z nowymi opowieściami kulturowymi, co może pogłębić ich cierpienie (np. jeśli poznają opowieści wskazujące na dyskryminację przybyszów) lub wyswobodzić ich od niego (jeśli np. potrafią zafascynować się literaturą niemiecką). Natomiast w satyrycznych powieściach Maaniego opowieści z krajów niemieckojęzycznych pogłębiają tylko kryzys postaci spowodowany rewolucją.

7. Postaci, które w powieściach bazujących na tragicznych narratywach rewolucji reprezentują drugie pokolenie imigrantów, częściowo relatywizują tragiczność tego wydarzenia, a częściowo na ich przykładzie widać międzypokoleniowe przekazywanie traumy. W powieściach z satyrycznym narratywem rewolucji ukazywane jest natomiast jej wyparcie lub przemilczanie przez drugie pokolenie imigrantów, co jednak nie pozostaje bez znaczenia dla jej interpretacji.

8. Tragiczność koresponduje zazwyczaj chociaż częściowo z „estetyką grozy” w rozumieniu Karla Heinza Bohrera, a satyryczność z „estetyką deformacji” w ujęciu Burkharda Meyer-Sickendiecka.

9. Historia rewolucji modelowana jest w formie tragedii lub satyry w rozumieniu White'a.

Dr Dąbrowska przedstawiła także najważniejsze wnioski wypływające z analiz. W oparciu o przeprowadzone analizy Habilitantka doszła do wniosku, że przedstawienie destrukcyjnej siły islamskiej rewolucji, przekraczającej w świecie przedstawionym swoje ramy czasoprzestrzenne. Z analiz wypływa również wniosek, że opowiadanie o szyickiej teokracji nie prowadzi do katharsis. W przypadku powieści z tragicznymi narratywami rewolucji wyeksponowano cierpienie, a w przypadku powieści z satyrycznymi narratywami rewolucji podkreślono podszyte szyderstwem oskarżenie

rewolucji lub bazujący na estetycznej deformacji komizm. Stwierdzono, że w przypadku satyrycznych tekstów na plan pierwszy wysuwają się takie sugerowane emocje tekstowe jak np. oburzenie, wściekłość czy też złość.

Następnie Przewodnicząca Komisji, prof. dr hab. G. Szewczyk zaprosiła członków Komisji do zadawania pytań Habilitantce dotyczących przedstawionych przez nią tez i wniosków oraz wyrażenie ewentualnych uwag czy uzupełnień..

Dr hab. Magdalena Wasilewska-Chmura, prof. UJ stwierdziła, że - na podstawie własnej lektury, wysłuchanych recenzji oraz komentarzy Państwa Recenzentów – prezentowany problem jest przedstawiany głównie na poziomie reprezentacji, tzn. w oparciu o wydarzenia w świecie przedstawionym utworów. Prof. Wasilewską-Chmurę interesuje natomiast poziom języka i zapytała, czy pisarze imigrancy wnoszą coś nowego do języka, czy zmieniają niemiecką, czy język jest używany w sposób subwersywny, co jest częstym przypadkiem np. u imigranckich twórców skandynawskich. W odpowiedzi na pytanie dr Dąbrowska stwierdziła, że jej pierwszym skojarzeniem jest bardzo ciekawy tekst pt. „Broken German” autorstwa Tomera Gardiego, który starał się m.in. używać niepoprawnych struktur w j. niemieckim. Pisarze z Iranu lub pisarze, których rodzice przybyli z Iranu starają się walczyć z określeniem „literatura migracyjna” (m. in. Sama Mani pisał eseje na ten temat). Część z tych pisarzy uważa bowiem to określenie za dyskryminujące, ponieważ w ten sposób podkreślana jest ich przeszłość. Pisarze starają się aż w tak dużym stopniu bawić się językiem. W ich utworach pojawia się wielojęzyczność, odgrywa ona bardzo istotną rolę, ale ma ona trzy cele: Po pierwsze chodzi o uwzględnienie pojęć, które nie mają odpowiednika w j. niemieckim, po drugie chodzi o stworzenie iluzji autentyczności (w przypadku opisu Iranu lat 70-tych), po trzecie wielojęzyczność wzbogaca tekst na płaszczyźnie estetycznej. Dr Dąbrowska stwierdziła, że nie zauważyła większego wpływu na j. niemiecki. Natomiast literatura niemieckojęzyczna zostaje z pewnością wzbogacona przez nawiązania intertekstualne (np. do mistyków, poetów perskich u Kermaniego), cytaty. Pisarze imigrancy nie starają się językowo odbiegać od innych pisarzy niemieckojęzycznych. Prof. Wasilewska-Chmura zaakceptowała odpowiedź.

Z kolei prof. dr hab. Leszek Żyliński nawiązał do istniejącego w kulturze Zachodu pojęcia orientalizmu. Recenzent zapytał, czy – w przypadku utworów pisarzy z podwójnym tłem kulturowym – mamy do czynienia polemiką lub korektą orientalizmu, który przez wiele dziesiątek lat kształtował kulturę zachodnią, w tym kulturę niemiecką. W odpowiedzi dr Dąbrowska stwierdziła, że w np. w powieści Samy Maaniego „Ungläubig” jeden z narratorów mówi o sobie jako o dziecku z perskimi korzeniami, ale wzrasta w austriackim mieście Graz. Pewnego dnia widzi baloniki Chachibrachi. Należy przy tym zauważyć, że „Chachibrachi” to przejaw orientalizmu, a przy tym powieść demonizująca Orient, zadomowiona w Austrii, obecnie jest postrzegana bardzo krytycznie. W powieści Maaniego można zauważyć pewną subwersję – nie tyle na płaszczyźnie języka, co na

plaszczyźnie treści – gdyż dziecięcy narrator nie oburza się, lecz jest wręcz zachwycony perspektywą posiadania takiego balonika. Osoby, które mają być dyskryminowane przez ten balonik, wyrażają chęć jego posiadania. W ten właśnie sposób dochodzi do subwersji. Jest to – zdaniem Habilitantki – krytyka orientalizmu. Krytyka orientalizmu pojawia się też u M. Kleeberga. Niektóre austriackie postaci postrzegają Iran jako kraj fundamentalizmu, nietolerancji wobec kobiet. Prof. dr hab. L. Żyliński zapytał, czy pisarze, którzy obecnie żyją w krajach niemieckojęzycznych, zmienili swoje postrzeganie krajów swego pochodzenia i czy potrafią się odnieść krytycznie do zjawiska orientalizmu. Dr Dąbrowska odpowiedziała, że ci autorzy starają się pokazywać Irańczyków w sposób różnorodny: wskazują na fakt, że istnieje fundamentalizm, tendencje terrorystyczne, ale z drugiej strony pokazują też postaci, które znajdują się w opozycji. Kermani w jednym z utworów ubolewa nad takim stereotypowym postrzeganiem Iranu.

Prof. dr hab. G. Szewczyk również zadała pytanie dr Dąbrowskiej. Prof. Szewczyk zapytała jaka jest tożsamość pisarzy, których utwory zostały poddane analizie, czy zachowali coś ze swojej irańskiej tożsamości. Prof. Szewczyk spytała, czy istnieją różnice między generacjami czy też kobietami lub mężczyznami, czy w przypadku młodej generacji można mówić o traumie zniewolenia. W odpowiedzi dr Dąbrowska stwierdziła, że zacznie od osobistej krytyki tych autorów, którzy stwierdzają, że nie piszą literatury migracyjnej. Jeśli ktoś nie chce być postrzegany jako pisarz migracyjny, to najprostszym sposobem jest rezygnacja z motywu migracji, skupienie się na tematach nieirańskich, a jednak ten motyw i ta tematyka się u nich pojawia. Dr Dąbrowska nie używała w swojej monografii pojęcia „literatura migracyjna”, gdyż jest ono obecnie krytykowane. W odniesieniu do pytania o tożsamość, dr Dąbrowska wskazała, że w utworze „Dein Name” Kermaniego pojawia się stwierdzenie, że bohater jest obywatelem tylko jednego państwa, literatury, a poza tym jest fanem klubu piłkarskiego FC Bayern. W świecie pozaliterackim Kermani (urodzony w Siegen) w wywiadach dziwi się, czemu jest postrzegany jako muzułmanin. Mówi bowiem o sobie, że jest wprawdzie muzułmaninem, ale ma też wiele innych cech, interesuje się literaturą, piłką nożną, sportem. Nie postrzega siebie w kategoriach narodowych, lecz przez pryzmat swoich własnych zainteresowań. Sama Maani urodził i wychował się w Grazu, ale nie określa swojej tożsamości jednoznacznie. Drugie pokolenie autorów nie chce podkreślać, że ich rodzice byli migrantami i że są potomkami obcokrajowców.

Następnie Pani Przewodnicząca podziękowała Habilitantce i członkom Komisji za udział w dyskusji, a członkom Rady Dyscypliny za obecność. Kolejna część posiedzenia miała charakter zamknięty.

Podpisy

Przewodnicząca Komisji

Prof. dr hab. Grażyna Szewczyk

Sekretarz Komisji

dr hab. Agnieszka Palej, prof. UJ